

Համարը N 65
Տիպը Որոշում
Սկզբնաղբյուրը ՀՀՊՏ 2002.02.18/8(183) Հոդ.116
Ընդունող մարմինը ՀՀ կառավարություն
Ստորագրող մարմինը ՀՀ վարչապետ
Վավերացնող մարմինը ՀՀ Նախագահ
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը 24.01.2002

Տեսակը Հիմնական
Կարգավիճակը Գործում է
Ընդունման վայրը Երևան
Ընդունման ամսաթիվը 24.01.2002
Ստորագրման ամսաթիվը 24.01.2002
Վավերացման ամսաթիվը 24.01.2002
Ուժը կորցնելու ամսաթիվը

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀՀ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Վավերացնում եմ»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Ռ. Քոչարյան
24 հունվարի 2002 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

24 հունվարի 2002 թվականի N 65
քաղ. Երևան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է.**

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը (կցվում է):
2. Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության վարչությանը՝ եռամսյա ժամկետում ապահովել Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակի պաշտոնական հրապարակումը:
3. Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՍՍՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և նրանց պահպանական գոտիների ցուցակների հաստատման մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Արարատի, Արտաշատի ու Մասիսի շրջանների պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով:
4. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում 2002 թվականի հունվարի 24-ից:

**Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ**

Ա. Մարգարյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ
ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶ

ԵՐԵՎԱՆ - 2002

Հաստատված է
ՀՀ կառավարության 2002 թվականի
հունվարի 24-ի N 65 որոշմամբ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ
ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

3. Արարատի մարզ*

3.1. Արտաշատ քաղաք

Հուշարձանի համարը	Հուշարձանի ենթահամարը (ենթահամարները)			Հուշարձանախումբը, հուշարձանը	Ժամկետը	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանակությունը՝ հանրապետական/ տեղական	Ծանոթագրու- թյուն
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1948 թ.	Շահումյան փող. 28	S	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	Քաղաքի մեջ (ք. մ.)	S	

3.2. Արարատ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	S	ձգվող ժայռոտ բլրաշղթայի վրա
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ ՍԵՐՈԲԻ	1992 թ.	ք. մ.	S	քանդ.՝ Ի. Գրիգորյան
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	ք. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մեհրաբյան Ճարտ.-ներ՝ Ս. Դերձյան Օ. Բերբերյան Լ. Խաչատրյան

* Հուշարձանների պետական ցուցակը կազմելիս հիմք է ընդունվել «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կառուցվածքը՝ մարզի և բնակավայրերի նույն համարակալմամբ:

3.4. Վեդի քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	8-13 դդ.	1 կմ հս-աե	S	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	2 կմ հս-ամ	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1977 թ.	ք. մ.	S	Ճարտ.՝ Պ. Մեղրասկյան
4.				ՔԱՂԱՔԻ ՄՈՒՏՔ. ՎԵՂԻ ՔԱՂԱՔԻ ՄՈՒՏՔԸ		Երևան-Վեղի խճուղու աջ կողմում	S	Ճարտ.՝ Պ. Մեղրասկյան

3.5. Արովյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1948 թ.	գյուղի մեջ (գ. մ.)	S	
2.				ՄԱՏՈՒՌ ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	19 դ.	Մովսես Խորենացու փող. 18	S	վրկո.՝ 1970 թ., բնակելի տան բակում

3.7. Ագատավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	հվ-ամ եզրին	S	գործող գերեզմանոցի կնտ. հատվածում

3.8. Այգավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ ԱՅԳԱՎԱՆ	մթա 3 հզմ	հս-ամ եզրին	Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱՐԱԿՈՅՈՒՆ»	9-17 դդ.	32 կմ աե		նախկին Արարատի շրջանում, Վեղի գետի վերնագավառում լեռնալանջի վրա, լքվել է 1945-1952 թթ.՝ բնակավայրերի խոշորացման հետևանքով
	2.1.			աղբյուր	12-13 դդ.			գյուղատեղիի հս մասում վրկո.՝ 19 դ.
	2.2.			գերեզմանոց	9-16 դդ.			գյուղատեղիի աե եզրին, գյուղատեղիի մեծ գերեզմանոցն է
		2.2.1.		խաչքար	9-10 դդ.			
		2.2.2.		խաչքար	9-10 դդ.			
		2.2.3.		խաչքար	9-10 դդ.			եզրամասերում փոքր կոտրվածքներով
		2.2.4.		խաչքար	10-11 դդ.			
		2.2.5.		խաչքար	10-11 դդ.			
		2.2.6.		խաչքար	10-11 դդ.			
		2.2.7.		խաչքար	10-11 դդ.			
		2.2.8.		խաչքար	10-11 դդ.			
		2.2.9.		խաչքար	10-11 դդ.			
		2.2.10.		խաչքար	11-12 դդ.			տեղահանված
		2.2.11.		խաչքար	11-12 դդ.			
		2.2.12.		խաչքար	11-12 դդ.			տեղահանված, մասամբ՝ հողմահարված
		2.2.13.		խաչքար	11-12 դդ.			թեքված դիրքով, հողմահարված
		2.2.14.		խաչքար	11-12 դդ.			տեղահանված, վերնամասը ջարդված
		2.2.15.		խաչքար	11-12 դդ.			
		2.2.16.		խաչքար	11-12 դդ.			մասամբ հողմահարված

	2.2.17.	խաչքար	11-12 դդ.	տեղահանված, ստորին մասը հողմնահարված
	2.2.18.	խաչքար	11-12 դդ.	տեղահանված, խիստ հողմնահարված
	2.2.19.	խաչքար	11-12 դդ.	տեղահանված, եզրամասերը կտրված, խիստ հողմնահարված
	2.2.20.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, հողմնահարված
	2.2.21.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված
	2.2.22.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, հողմնահարված
	2.2.23.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, մամռակալած
	2.2.24.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, թեթևակի հողմնահարված
	2.2.25.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, թեթևակի մամռակալած
	2.2.26.	խաչքար	12-13 դդ.	հողմնահարված
	2.2.27.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, վերնամասը կտրված
	2.2.28.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
	2.2.29.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, հողմնահարված
	2.2.30.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, խիստ հողմնահարված
	2.2.31.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, հողմնահարված
	2.2.32.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, հողմնահարված
	2.2.33.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, ստորին մասը կտրված, մասամբ՝ հողմնահարված
	2.2.34.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, եզրամասերը կտրված, մասամբ՝ հողմնահարված
	2.2.35.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, խիստ հողմնահարված
	2.2.36.	խաչքար	12-13 դդ.	
	2.2.37.	խաչքար	12-13 դդ.	թեք դիրքով
	2.2.38.	խաչքար	12-13 դդ.	թեք դիրքով
	2.2.39.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, խիստ հողմնահարված
	2.2.40.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, ստորին ձախ մասը կտրված
	2.2.41.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, խիստ հողմնահարված
	2.2.42.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
	2.2.43.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, ընկած կողքի
	2.2.44.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված
	2.2.45.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, մամռակալած
	2.2.46.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
	2.2.47.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված
	2.2.48.	խաչքար	13 դ.	տեղահանված
	2.2.49.	խաչքար Խոցադեղի	1205 թ.	տեղահանված, մասամբ խրված հողի մեջ
	2.2.50.	խաչքար Հայկի և Գագանի	1213 թ.	տեղահանված, հողմնահարված
	2.2.51.	խաչքար Դելումի	1233 թ.	տեղահանված
	2.2.52.	խաչքար	13-14 դդ.	տեղահանված
	2.2.53.	խաչքար	15-16 դդ.	տեղահանված, 1980-ական թթ. կանգնեցվել է հողի մեջ, քիվը՝ վնասված
	2.2.54.	խաչքար	15-16 դդ.	տեղահանված, հողմնահարված
	2.2.55.	տապանաքար	14-15 դդ.	հողմնահարված
2.3.		գերեզմանոց	11-13 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում, ավերված
	2.3.1.	խաչքար	11-12 դդ.	հողմնահարված
	2.3.2.	խաչքար	12-13 դդ.	տեղահանված, մասամբ՝ հողմնահարված
2.4.		խաչքար	12-13 դդ.	գյուղատեղիի աե մասում
2.5.		խաչքար	12-13 դդ.	գյուղատեղիի աե մասում, ավերակ ջրաղացի մոտ
2.6.		խաչքար Մարգարի	14 դ.	գյուղատեղիի կնտ-ում
2.7.		խաչքար Խաչատուր Եպիսկոպոսի	1525 թ.	գյուղատեղիի ամ եզրին, ձորակի ձախ կողմում

2.8.		խաչքար՝ նվիրված գյուղի նորոգմանը	1551 թ.		գյուղատեղիի կնտ-ում, կազմող՝ Խաչատուր
2.9.		տապանաքար	16 դ.		գյուղատեղիի կնտ-ում
3.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս եզրին	S
4.		ԵԿԵՂԵՅԻ	18-19 դդ.	կնտ	S կիսավեր

3.9. Այգեզարդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս-աե եզրին	S	
2.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1950 թ.	գ. մ.	S	Ճարտ.՝ Յու. Թամանյան
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	S	
4.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1932 թ., 1952 թ.	գ. մ.	S	Ճարտ.՝ Գ. Թամանյան

3.11. Այգեստան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 վրջ-20 դ. սկզբ	աե մասում	S	
	1.1.			խաչքար	12-13 դդ.			
	1.2.			խաչքար	12-13 դդ.			
	1.3.			խաչքար	12-13 դդ.			
2.				ԵԿԵՂԵՅԻ	19 դ.	Հ. Շիրազի փող.	S	ներկայումս հին հիմքերի վրա կառուցվում է նոր եկեղեցի
3.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1965 թ.	գ. մ.	S	

3.12. Այնթափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գ. մ.	S	Ճարտ.՝ Գ. Ղամբարյան

3.13. Ավշար գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	5 կմ հս	Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-16 դդ.	4 կմ հս	S	
	2.1.			եկեղեցի	12-13 դդ.		S	Ժայռափոր
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՂԲՈՒԼԱՂ»	12-17 դդ., 19-20 դդ.	29 կմ աե		Վեղի գետի ակունքների շրջանում
	3.1.			գերեզմանոց	12-17 դդ.			
		3.1.1.		խաչքար	1274 թ.			
		3.1.2.		խաչքար	13 դ.			
		3.1.3.		խաչքար	13 դ.			

4.				ԽԱՉՔԱՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԻՆ	1993 թ.	գ. մ.	S	
5.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գ. մ.	S	Հարս.՝ Ռ. Ալավերդյան
6.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1963 թ.	գ. մ.	S	Երևան-Արարատ հին ճանապարհին
7.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գ. մ.	S	Հարս.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.14. Արալեզ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆԳԱԼԱ»	10-13 դդ.	25 կմ աե	S	

3.15. Արարատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	հվ-ամ մասում	S	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՆՈՒՏ»	10-17 դդ.	32 կմ աե		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի վերին հոսանքի ձախ կողմում, լքվել է 1920-ական թթ.
	2.1.			գերեզմանոց	10-17 դդ.			գյուղատեղիի հս կողմում
		2.1.1.		խաչքար	9-10 դդ.			հողմնահարված, եզրերը վնասված
		2.1.2.		խաչքար	14-15 դդ.			հողմնահարված, եզրերը վնասված
		2.1.3.		տապանաքար	16 դ.			հողմնահարված, մամռակալած
		2.1.4.		տապանաքար	16 դ.			հողմնահարված, մամռակալած
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶԵՐՄԱՆԻՍ»	10-17 դդ.	35 կմ հս-աե		Նախկին Արարատի շրջ. (հետագայում՝ Քյուլանլու)
	3.1.			եկեղեցի	12-13 դդ.			գյուղատեղիի կնտ-ում, ցածր թմբի վրա, վրկռ.՝ հավանաբար 19 -րդ դ., այժմ՝ հիմնավեր
		3.1.1.		խաչքար	13 դ.			եկեղեցու ներսում, վերնամասը փոքր-ինչ կոտրված
		3.1.2.		տապանաքար	15-16 դդ.			եկեղեցու ներսում, անկյունը փոքր-ինչ կոտրված
	3.2.			գերեզմանոց	10-17 դդ., 20 դ.			եկեղեցու շուրջը
		3.2.1.		խաչքար	12-13 դդ.			ընկած գետնին, մասամբ՝ հողմնահարված
		3.2.2.		խաչքար	12-13 դդ.			ընկած գետնին, մասամբ՝ հողմնահարված, մեջտեղից ճաքած
		3.2.3.		խաչքար	13 դ.			վերին աջ անկյունը կոտրված
		3.2.4.		խաչքար	13-14 դդ.			ընկած գետնին, մասամբ հողմնահարված, ստորին մասը չի պահպանվել
		3.2.5.		խաչքար	14-15 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված

3.3.			խաչքար	12-13 դդ.		գյուղատեղիի հվ եզրին, տեղահանված, ջարդված, պատվանդանն իր կողքին
3.4.			խաչքար	12-13 դդ.		ժայռափոր, արձանագիր, գյուղատեղիի հվ մասում, ճանապարհի եզրին
3.5.			խաչքար	12-13 դդ.		ժայռափոր, արձանագիր, գյուղատեղիի հվ եզրին
4.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱԿՈԲ	1866 թ.	հվ-ան մասում	S
4.1.			զանգակատուն	1891 թ.		S
5.			ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԻՆ ԵՎ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1976 թ., 1978 թ.	գ. մ.	S ճարտ.՝ Լ. Էլոյան, հանդիսավոր բացումը տեղի է ունեցել 1983թ. մայիսի 9-ին
5.1.			հուշարձան Արարատի հիմնադրման 150-ամյակին	1978 թ.		S
5.2.			հուշարձան երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1976 թ.		S
6.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ	1971 թ.	կնտ	S մշակույթի տան առջև

3.17. Արքաթ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Վ. Պետրոսյան ճարտ.՝ Զ. Տերտերյան

3.18. Արգավանդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	1413 թ.	գ. մ.	Հ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	4-5 դդ.	ան եզրին	Հ	
	2.1.			զերեզմանոց	4-20 դդ.		Հ	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	1894 թ.	գ. մ.	S	
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1976 թ.	գ. մ.	S	

3.19. Արմաշ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	10-18 դդ.	6 կմ հս	Հ	«Ասնի» գյուղատեղիից 1 կմ հս
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2- 1 հզմ	6 կմ հս	Հ	
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՄՆԻ»	10-12 դդ.	4,5 կմ հս-ան	S	
	3.1.			եկեղեցի ս. Նշան	10-12 դդ.		Հ	ժայռափոր
	3.2.			քարայր-կացարանների համալիր	10-18 դդ.		S	գյուղատեղիի ամ եզրին
		3.2.1.		քարայր-կացարան	10-18 դդ.		S	
		3.2.2.		քարայր-կացարան	10-18 դդ.		S	
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,5-2 կմ հս	Հ	Ասնի գյուղատեղիի տանող ճանապարհին

3.21. Արեշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-13 դդ., 19 դ.	ան մասում	S	
1.1.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.2.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.3.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.4.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.5.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.6.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.7.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.8.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.9.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.10.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.11.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
1.12.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	մջնդ	գ. մ.	S	գյուղի այգիների մեջ
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ	19 դ.	գ. մ.	S	Աղյուսաշեն եկեղեցին քանդել և հին հիմքերի վրա ներկայումս կառուցել են նոր, քարաշեն եկեղեցի:
3.1.				խաչքար	13 դ.		Հ	նորակառույց եկեղեցում, ըստ տեղաբնակների՝ բերված Գողթից
3.2.				խաչքար	13 դ.		Հ	նորակառույց եկեղեցում, ըստ տեղաբնակների՝ բերված Գողթից

3.22. Բաղրամյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գ. մ.	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	գ. մ.	S	կիսավեր, պահպանվել են ան և հս պատերը

3.23. Բարձրաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱՐԶՐԱՇԵՆ»	18-20 դդ.	7 կմ հս- ամ	S	Գառնի-Արտաշատ հանդամիջյան ճանապարհին, լքված՝ 1930-ական թթ.
1.1.				գերեզմանոց	14-20 դդ.		S	Տարածքում կան մի քանի խաչքարերի բեկորներ (14-15 դդ.):
1.2.				մատուռ Թուխ Մանուկ	14-15 դդ.		S	վրկո.՝ 18-20 դդ.

3.25. Բերքանուշ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ	20 դ. սկզբ	գ. մ.	S	
2.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ	19 դ.	գ. մ.	S	Ավետիսյանների տնամերձում

3.26. Բյուրավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-ան եզրին	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ	19 դ.	գ. մ.	S	Հիմնովին վրկո.՝ 1992 թ. վրկո ճարտ.՝ Հ. Գասպարյան
2.1.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	

3.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1966 թ.	գ. մ.	S	
----	--	--	--	---	---------	-------	---	--

3.27. Բուրաստան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	18-20 դդ.	հվ եզրին	S	ա. Հակոբ Եկղ-ուց 100 մ հվ, գործող գերեզմանոցի հվ հատվածում
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	հվ մասում	S	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱԿՈԲ	1642 թ.	հվ-ամ եզրին	S	վրկո.՝ 19 դ.
4.				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1971 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ա. Դավթյան

3.28. Գեղանիստ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Մ. Նազարյան

3.29. Գետազատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՏԻԿՆՈՒՆԻ» («ԹԱԳԱՎՈՐԻ ՊԱԼԱՏ»)	4-17 դդ.	1 կմ հս	S	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	հս մասում	S	գործող գերեզմանոցի կենտրոնական հատվածում
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20 դդ.	հս-ամ մասում	S	
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1841 թ.	կնտ	S	վրկո.՝ 1988-1990 թթ.
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	աե մասում	S	
6.				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	S	մշակույթի տան մոտ

3.31. Գոռավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ մասում	Հ	գյուղի նոր գերեզմանոցից 0,5 կմ հվ-ամ

3.32. Դալար գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1890 թ.	գ. մ.	S	
2.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ԿՈՒՎՆԵՐՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐ ՆԵՐՍԵՍ ԱԶԻԶՅԱՆԻՆ, ՖՐԻԴՈՆ ԲԱԴԱԼՅԱՆԻՆ, ԹՈՎՄԱՍ ՄՆԱՅԱԿԱՆՅԱՆԻՆ	1960 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մեհրաբյան ճարտ.՝ Ս. Կնտեղյան

3.33. Դաշտավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 4-3 հզմ	հս-աե մասում	Հ	

3.35. Դարակերտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԴԱՐԱԿԵՐՏ»	մթա 3 հզմ	300 մ հվ-ամ	Հ	Բացվել է 1979-ին՝ հնագետ Գ. Արեշյանի կողմից, նյութերը պահվում են Երևանի հիմնադրաման «Էրեբունի» թանգարանում, Դարակերտ-Դաշտավան ավտոխճուղու 2 կողմերում, դրենաժային ջրանցքի մոտ:

3.38. Դիմիտրով գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1868 թ.	հվ-ամ եզրին	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԿԻՐԻԼ	1840 թ.	գ. մ.	S	աառքական եկեղեցի
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԳԵՈՐԳԻ ԴԻՄԻՏՐՈՎԻ	1979 թ.	գ. մ.	S	
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մանասյան
5.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՕԶԱԽ	19-20 դդ.	հս եզրին	S	Հիմնովին վրկռ. 1970-ական թթ., գյուղաքնակ Հակոբի կողմից:

3.40. Դվին գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	գ.մ.	S	

3.41. Եղեգնավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ՔՍՈՒԶ»	10-13 դդ.	30 կմ հս-աե		Մանկութ գետի աջ ափին
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔՍՈՒԶ»	13-17 դդ.	30 կմ հս- աե		
	2.1.			գերեզմանոց	9-16 դդ.			Գյուղատեղիի հվ-աե եզրին, խիստ ավերված գանձախույզների կողմից:
		2.1.1.		տապանաքար	13-14 դդ.			տեղահանված, եզրը ջարդված
		2.2.		գերեզմանոց	13-17 դդ.			գյուղատեղիի հս մասում
		2.2.1.		խաչքար	13 դ.			տեղահանված, մամռակալած, վերին ձախ անկյունը ջարդված, արձանագիր, պատվիրատու՝ Խոցադեղ
		2.2.2.		խաչքար Զանի	13 դ.			տեղահանված, մամռակալած, արձանագիր
		2.2.3.		խաչքար	13 դ.			տեղահանված, խիստ հողմնահարված
		2.2.4.		խաչքար՝ Ասադի և Քոչիկի	1301 թ.			տեղահանված, մեջտեղից ջարդված պատվիրատուներ՝ Աստվածատուր և Ծածա ամուսիններ
		2.2.5.		խաչքար	1520-ական թթ.			կիսով հողի մեջ, քիվը եզրերում ջարդված, արձանագիր

2.2.6.	խաչքար՝ Խուլթբունի	1531 թ.		տեղահանված, վերին ձախ անկյունը ջարդված
2.3.	խաչքար՝ ՀՀ անկախության	1993 թ.		կազմող՝ Կամսար, կանգնեցված է սրբացված ծառի մոտ

3.42. Երասխ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՍՈՒՏՔ ԱՐԱՐԱՏԻ ՇՐՋԱՆԻ (ՀՀ ՀԱՐԱՎ-ԱՐԵՎՍՅԱՆ ԴԱՐՊԱՍԸ)	1969 թ.			Տքանդ.-ներ՝ Ռ. Մնացականյան Ա. Պողոսյան, Ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.43. Զանգակատուն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս մասում	Տ	բլրի վրա Խաչքարերը 1940-ական թթ. տեղափոխվել են Հորթուն գյուղատեղիից՝ որպես տապանաքարեր օգտագործելու նպատակով
	1.1.			խաչքար	11-12 դդ.		Հ	ստորին մասը կտրված
	1.2.			խաչքար	11-13 դդ.		Հ	խաղողաքանդակներով
	1.3.			խաչքար	12-13 դդ.		Վ	ստորին ձախ մասը կտրված
	1.4.			խաչքար	12-14 դդ.		Հ	երկատված
	1.5.			խաչքար	13-14 դդ.		Հ	ստորին ձախ անկյունը կտրված, մամռապատ
	1.6.			խաչքար	13-14 դդ.		Հ	վերին աջ և ձախ, ստորին ձախ անկյունները կտրված
	1.7.			խաչքար	13-15 դդ.		Հ	Անավարտ, հինախաչը չի քանդակվել
	1.8.			խաչքար	14-17 դդ.		Հ	
	1.9.			խաչքար	14-17 դդ.		Հ	
	1.10.			խաչքար	15-17 դդ.		Հ	
	1.11.			խաչքար	15-17 դդ.		Հ	խաղողաքանդակներով, խիստ հողմնահարված
	1.12.			խաչքար	15-17 դդ.		Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀՈՐԹՈՒՆ» (ՎԵՐԻՆ ՉԱՆԱԽՉԻ)	9-20 դդ.	3 կմ հս	Տ	լայնահովիտ ձորի մեջ
	2.1.			գերեզմանոց	9-14 դդ.		Տ	գյուղատեղիի աե եզրին
	2.1.1.			խաչքար	876 թ.		Հ	
	2.1.2.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	
	2.1.3.			խաչքար	9-10 դդ.		Հ	
	2.1.4.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	2.2.			եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ	գյուղատեղիի կնտ-ում, քարաժայռի վրա, կիսավեր
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՊԻՏԱԿ ՎԱՆՔ» (ԱՂՔԷԼԻՍԱ)	13-17 դդ.	3 կմ հս	Տ	Հորթուն գյուղատեղիից 1 կմ ամ, քարձրադիր բլրի վրա
	3.1.			եկեղեցական համալիր «Սպիտակ Վանք»	13 դ.			
	3.1.1.			եկեղեցի	13 դ.			
	3.1.2.			զավիթ	13 դ.			
	3.1.3.			քարայր-կացարան	12-13 դդ.			

4.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	1811 թ.	1 կմ հս	«Թաղավանք» վայրում հիմնովին վրկռ.՝ 1974 թ.
	4.1.		խաչքար	9-10 դդ.		եկեղեցու ներսում, վերին աջ անկյունը կոտրված
	4.2.		խաչքար	9-10 դդ.		եկեղեցու ներսում, վերին ձախ անկյունը կոտրված
	4.3.		խաչքար	9-10 դդ.		եկեղեցու ներսում
	4.4.		խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու ներսում
	4.5.		խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու բակում
	4.6.		խաչքար	13-15 դդ.		եկեղեցու մուտքի մոտ
	4.7.		խաչքար	15-17 դդ.		եկեղեցու բակում
5.			ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	Արարատ-Զանգակատուն ճանապարհից աջ	«Հագարափրկիչ» վայրում
6.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻՆ	1970-ական թթ.	հս մասում	S ա. Հովհաննես ուխտատեղիի մոտ
7.			ՀՈՒՇԱՍԱԼ՝ ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻՆ	1971 թ.	Արարատ-Զանգակատուն ճանապարհից աջ	
8.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	աե մասում	բարձունքի վրա
9.			ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ		գ. մ.	ճարտ.՝ Զ. Թորոսյան նկ.՝ Ս. Մուրադյան
	9.1.		գերեզման Պարույր Սևակի	1971 թ.		ճարտ.՝ Զ. Թորոսյան

3.44. Զորակ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3 հզմ	գ. մ.		յի պահպանվել՝ ըստ 1999-ին կատարված գոտիավորման աշխատանքների հաշվետվությունների

3.46. Լանջանիստ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	9-13 դդ.	3 կմ հվ-ամ	S	Արարատ-Եղեգնաձոր խճուղու ձախ կողմում, ձորի մեջ
	1.1.			գերեզմանոց	9-13 դդ.			գյուղատեղիի աե եզրին՝ հիմնականում հարթ տապանաքարերով
		1.1.1.		խաչքար	9-10 դդ.			ձախակողմյան մասը ջարդված, արձանագիր
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԵՐԱՆՈՍ»	9-16 դդ., 19-20 դդ.	7 կմ հս		նախկին Արարատի շրջ., լքվել է 1930-ական թթ. վերջ
	2.1.			գերեզմանոց	9-17 դդ.			Գյուղատեղիի ամ եզրին, ենթարկվել է գանձախույզների ավերածություններին:
		2.1.1.		խաչքար	9-11 դդ.			թեքությամբ խրված հողի մեջ, հողմնահարված
		2.1.2.		խաչքար	10-11 դդ.			տեղահանված, ընկած իր նախնական տեղի մոտ
		2.1.3.		խաչքար	10-11 դդ.			ընկած գետնին, կիսով թաղված հողի մեջ
		2.1.4.		խաչքար	11-12 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ
		2.1.5.		խաչքար	11-12 դդ.			թեքությամբ խրված հողի մեջ

		2.1.6.	խաչքար	11-12 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ
		2.1.7.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, ընկած գետնին
		2.1.8.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, ընկած գետնին, թեթևակի հողմնահարված
		2.1.9.	խաչքար	13-14 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ
		2.1.10.	խաչքար	13-14 դդ.		ընկած գետնին, մասամբ ծածկված հողով
		2.1.11.	խաչքար	13-14 դդ.		տեղահանված, վերին աջ անկյունը կտրված
		2.1.12.	խաչքար	13-14 դդ.		
		2.1.13.	խաչքար	13-14 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը կտրված
		2.1.14.	խաչքար	13-14 դդ.		ընկած գետնին
		2.1.15.	խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը ջարդված
		2.1.16.	խաչքար	14-15 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ, մամռակալված
		2.1.17.	խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը ջարդված
		2.1.18.	խաչքար	14-15 դդ.		ընկած գետնին, կիսով խրված հողի մեջ
		2.1.19.	խաչքար	15-16 դդ.		թեքությամբ խրված հողի մեջ, վերին ձախ անկյունը կտրված
		2.1.20.	տապանաքար	15-16 դդ.		տեղահանված, կողքի վրա ընկած
	2.2.		եկեղեցի	12-14 դդ.		գյուղատեղիի գերեզմանոցի ամ հատվածում, հիմնավեր
3.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ԳՅՈՒՂԱՏԵՂ»	13-19 դդ.	1 կմ հս	
	3.1.		գերեզմանոց	13-19 դդ.		գյուղատեղիի հս եզրին
	3.2.		եկեղեցի	15-16 դդ.		գյուղատեղիի հս եզրին, բարձրադիր վայրում, ավերակ
	3.3.		մատուռ ու Աստվածածին	17-19 դդ.		գյուղատեղիի հս եզրին, ավերակ եկեղեցու առ կողմում, ժայռափոր
4.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ԱՐՄԻԿ» («ՆԵՐՔԻՆ ԱՐՄՈՔ»)	10-15 դդ., 19-20 դդ.	7 կմ հս- ան	նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի աջ վտակ Արմիկ գետակի վերին հոսանքի շրջանում, լքվել է 1949 թ.
	4.1.		եկեղեցական համալիր Արմոքի ու Ստեփանոս (Արմոքի վանք)	13-14 դդ.		Արմիկ գետակի աջ ափին, գյուղատեղիի տարածքում
		4.1.1.	եկեղեցի ու Ստեփանոս	13-14 դդ.		Կիսավեր, պատերը պահպանվել են 1 մ բարձրությամբ:
		4.1.1.1.	խաչքար Վարդի	1236 թ.		ազուցված ամ ճակատին, արտաքուստ
		4.1.1.2.	խաչքար	1246 թ.		ազուցված ամ ճակատին, հս անկյան մոտ, արձանագիր, պատվիրատու՝ Խաչատուր
		4.1.1.3.	խաչքար	13 դ.		ազուցված ամ ճակատին, արձանագիր, պատվիրատու՝ ոմն Առյուծ՝ ի հիշատակ իր մոր
		4.1.2.	մատուռ	13-14 դդ.		կից է եկեղեցուն հվ-ից
		4.1.2.1.	խաչքար Վահրամի	13-14 դդ.		մատուռի ներսում
		4.1.3.	գերեզմանոց	10-15 դդ.		եկեղեցական համալիրի շուրջը
		4.1.3.1.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու ամ ճակատի դիմաց, եզրամասերը ջարդոտված
		4.1.3.2.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու մուտքի դիմաց, կանգնեցված, խիստ հողմնահարված
		4.1.3.3.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցուց հս-ամ, ստորին մասը՝ պոչուկի հետ միասին, ջարդված
		4.1.3.4.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցուց 6 մ ան, ընկած, ջարդված 2 բեկորի
		4.1.3.5.	խաչքար	11-12 դդ.		եկեղեցու հվ պատի մոտ, ընկած, ստորին աջ կողմը ջարդված, խիստ հողմնահարված
		4.1.3.6.	խաչքար	11-12 դդ.		եկեղեցու հվ պատի մոտ, ընկած, ստորին մասը ջարդված, խիստ մամռակալված
		4.1.3.7.	խաչքար	12-13 դդ.		եկեղեցուց 10 մ ամ, երկատված, վերին հատվածը չի պահպանվել, տեղահանված

		4.1.3.8.	խաչքար	15 դ.		եկեղեցու ամ պատի տակ, իր նախնական տեղում
		4.1.3.9.	կոթող	1348 թ.		արձանագիր՝ արևմտահայաց և հարավահայաց կողերին (20 տող)
4.2.			եկեղեցի	11-12 դդ.		գյուղատեղիի տարածքում բարձրացող լեռան ամ լանջին, հիմնավեր, ծածկված փլատակներով
4.3.			գերեզմանոց	12-13 դդ.		գյուղատեղիի տարածքում բարձրացող լեռան հվ լանջին, Արմոքի վանքից 0,5 կմ հս-ամ
	4.3.1.		խաչքար	13 դ.		պատվանդանից ընկած, վերնամասը և պոչուկը ջարդված
	4.3.2.		խաչքար	13 դ.		Գեր-ոցի ստորին հատվածում, ջարդված միջնամասից, պահպանվել է վերին բեկորը:
	4.3.3.		խաչքար	13 դ.		ընկած, մամռակաված
	4.3.4.		խաչքար	13-14 դդ.		Երկատված, մամռակաված, պահպանվել է ստորին մասը
	4.3.5.		խաչքար	14-15 դդ.		գեր-ոցի ստորին հատվածում, պոչուկը և եզրամասերը ջարդված
	4.3.6.		խաչքար	14-15 դդ.		ընկած, եզրերը ջարդված
	4.3.7.		տապանաքար	12-13 դդ.		բեկորված 3 մասի
	4.3.8.		տապանաքար	12-13 դդ.		տեղահանված
4.4.			խաչքար	11-12 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեղի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, հողմնահարված, մասամբ՝ մամռակաված
4.5.			խաչքար	11-12 դդ.		Գյուղատեղիի ավերակների մեջ, Վեղի գետի ձախ ափին, վերին մասը չի պահպանվել
4.6.			խաչքար	12-13 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեղի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, ընկած
4.7.			խաչքար	12-13 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեղի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, երկատված, գրեթե ողջ ձախ կեսը չի պահպանվել
4.8.			խաչքար	12-13 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեղի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, եռատված, պահպանվել է մասնատված
4.9.			խաչքար տիկնանց տիկին Զազայի	1274 թ.		գյուղատեղիից 1 կմ հս, եռատված
5.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄՊԻՏԱԿ ՎԱՆՔ» («ԱՂՔԻԼԻՍԱ»)	13-17 դդ.	1,5 կմ հս-ամ	ձորի մեջ
5.1.			եկեղեցի «Սպիտակ վանք»	1301 թ.		Ավերակ, պայթեցվել է գանձախույզների կողմից:
	5.1.1.		գերեզմանոց	13-17 դդ.		եկեղեցու շուրջը
	5.1.2.		օժանդակ շինություններ	14-17 դդ.		4-5 սենյակների համալիր, ավերակ

3.47. Լանջառ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ- ամ	Հ	Երևան-Զանգակատուն ավտոխճուղուց ձախ
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ			ամրոցի ամ մասում, պահպանված է հատվածաքար
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19 դ.	հս եզրին	Տ	
3.				ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	2 կմ ամ		«Կապույտ խաչ» կոչվող վայրում, նորակառույց սրբատեղի-շինության մեջ

4.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	գյուղի սկզբնամասում, ճանապարհից ձախ
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	ամ մասում	

3.48. Լուսաշող գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-17 դդ.	հս-ան մասում		թեք սարավանջին
	1.1.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.2.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.3.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.4.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.5.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.6.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.7.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.8.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.9.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.10.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.11.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.12.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.13.			խաչքար	10-11 դդ.			
	1.14.			խաչքար	11 դ.			
	1.15.			խաչքար	11 դ.			
	1.16.			խաչքար	14 դ.			
	1.17.			խաչքար	14-15 դդ.			
	1.18.			խաչքար	14-15 դդ.			
	1.19.			խաչքար	14-15 դդ.			
	1.20.			խաչքար	14-16 դդ.			
	1.21.			խաչքար	15-16 դդ.			
	1.22.			խաչքար	15-17 դդ.			
	1.23.			խաչքար	16-17 դդ.			
	1.24.			խաչքար	16-17 դդ.			
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-20 դդ.	հվ-ամ մասում	S	
	2.1.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.2.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.3.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.4.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.5.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.6.			մատուռ	12-13 դդ.			հիմնավեր, գերեզմանոցի կնտ-ում
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶՆԶՈՒՈՒ»	13-20 դդ.	6 կմ հվ- ամ		տարածվում է լեռնալանջին
	3.1.			գերեզմանոց	13-19 դդ.			գյուղատեղիի հվ մասում
	3.2.			գերեզմանոց	17-19 դդ.			գյուղատեղիի հս-ան եզրին
		3.2.1.		խաչքար Աղոունի	1550 թ.			կազմող՝ Անտոն վարպետ
	3.3.			եկեղեցի	14 դ.			գյուղատեղիի հս-ամ եզրին
	3.4.			եկեղեցի և Սարգիս	19 դ.			վրկո.՝ 1908 թ. կիսավեր, գյուղատեղիի ամ եզրին
	3.5.			մատուռ	19 դ.			

4.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԱԽՍ» («ԴԱՇՆՈՎ»)	9-17 դդ.	12 կմ հս	նախկին Արարատի շրջ., առ մասում, Արմիկ գետի ձախ ափին, լքվել է 1940-ական թթ.՝ բնակավայրերի խոշորացման հետևանքով
	4.1.	գերեզմանոց	9-17 դդ.		գյուղատեղիի հվ եզրին
	4.1.1.	խաչքար	8-9 դդ.		տեղահանված
	4.1.2.	խաչքար	8-9 դդ.		
	4.1.3.	խաչքար	9-10 դդ.		տեղահանված
	4.1.4.	խաչքար	9-10 դդ.		տեղահանված
	4.1.5.	խաչքար	10-11 դդ.		խիստ հողմնահարված
	4.1.6.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, հողմնահարված
	4.1.7.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, եզրամասերը ջարդված
	4.1.8.	խաչքար	11-12 դդ.		թեքված դիրքով, քիչ հողմնահարված
	4.1.9.	խաչքար	11-12 դդ.		մասամբ հողմնահարված
	4.1.10.	խաչքար	11-12 դդ.		թեքված դիրքով, քիչ հողմնահարված
	4.1.11.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
	4.1.12.	խաչքար	12-13 դդ.		վերնամասը թերի, թեքված դիրքով
	4.1.13.	խաչքար	12-13 դդ.		թեքված դիրքով, վերին աջ անկյունը ջարդված
	4.1.14.	խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված, երկատված
	4.1.15.	խաչքար	14-15 դդ.		հողմնահարված, քիչ մամռակալած
	4.1.16.	խաչքար	15-16 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը ջարդված
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԱՄԱՍ»	9-17 դդ.	5 կմ հս	
	5.1.	գերեզմանոց	9-17 դդ.		գյուղատեղիի ամ եզրին
6.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ԱՐՄԻԿ» («ՎԵՐԻՆ ԱՐՄՈՔ»)	17-19 դդ.	10 կմ հս	Լքվել է 1949 թ., տարածքում պահպանվել են միայն տնատեղեր:
7.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ (ԶԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆ)	17-19 դդ.	կնտ	Հեկեղեցին՝ հիմնավեր, պահպանվել է միայն զանգակատունը:
	7.1.	խաչքար	9-10 դդ.		հենած զանգակատան պատին, արտաքուստ
	7.2.	խաչքար	14-15 դդ.		ներքուստ ագուցված
	7.3.	խաչքար	14-15 դդ.		ներքուստ ագուցված
	7.4.	գերեզմանոց	9-17 դդ.		եկեղեցու շուրջը
8.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	2 կմ հվ- ամ	Հնչոթլու տանող ճանապարհից աջ
9.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	2 կմ հվ- ամ	Հնչոթլու տանող ճանապարհից աջ
10.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	2 կմ հվ- ամ	Հնչոթլու տանող ճանապարհից աջ
11.		ԽԱՉՔԱՐ 1930-1940-ԱԿԱՆ ԹԹ. ԲՈՒՆԻԹՅԱՆ ԶՈՀԵՐԻՆ	1991 թ.	ամ եզրին	Հպատվիրատուներ՝ բռնության զոհ Աթան Մարգարյանի որդիներ
12.		ԽԱՉՔԱՐ «ՍԱՀՄԱՆԱԽԱՉ»	13-14 դդ.	0,5 կմ հվ	Լուսաշող-Լանջառ ճանապարհից ձախ Կանգնեցված պատվանդանին՝ գյուղի կոլտնտեսության նախագահ Ս. Զաքարյանի կողմից՝ 1991-ին:
13.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1961 թ.	գ. մ.	
14.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀՈՎՀԱՆՆՈՒ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ (ԶՆԶՈՒՈՒԻ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ)	14 դ.		Հ«Հնչոթլու» գյուղատեղից 1 կմ հս-առ
	14.1.	եկեղեցի ս. Աստվածածին (Սալիտակավոր)	1301 թ.		Հպատվիրատու՝ Զաքարե Իվանյանի դուստր Գոնցա ճարտ.՝ Բուտ, հարթաքանդակները՝ Սարգիս վարդապետի
	14.2.	զանգակատուն	14 դ.		
	14.3.	դամբանատուն	14 դ.		

14.4.		բնակելի շինություններ	1896 թ.		համալիրի ամ կողմում
14.5.		տնտեսական շինություններ	1898 թ.		համալիրի հվ կողմում
14.6.		գերեզմանոց	14-19 դդ.		համալիրի շուրջը
	14.6.1.	խաչքար	15-16 դդ.		
	14.6.2.	խաչքար	15-16 դդ.		
	14.6.3.	խաչքար	15-16 դդ.		
14.7.		պարիսպ	1897 թ.		

3.49. Լուսառատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԽՈՐ ՎԻՐԱՊ	17-19 դդ.	0,7 կմ հվ	Հ	
	1.1.			եկեղեցի և Աստվածածին	17 դ.		Հ	
		1.1.1.		զանգակատուն	17 դ.		Հ	
	1.2.			եկեղեցի և Գևորգ	վրկո՝ 1662 թ.		Հ	
	1.3.			բնակելի շինություններ	17 դ.		Հ	
	1.4.			տնտեսական շինություններ	17 դ.		Հ	
	1.5.			գերեզմանոց	18-19 դդ.		Հ	
	1.6.			պարիսպ	17 դ.		Հ	
2.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԱՐՏԱՇԱՏ	մթա 185 թ.- մթ 4 դ.	հվ մասում	Հ	

3.50. Խաչփառ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գ. մ.	S	

3.51. Կանաչուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	գ. մ.		
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1908 թ.	գ. մ.		
	2.1.			խաչքար	12-13 դդ.			ազուցված եկեղեցու հվ պատին

3.52. Հայանիստ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՈՍԿԵ ԲԼՈՒՐ» («ԱԼԹԻՆ ԹԵՓԵ»)	մթա 3 հզմ	աե մասում	Հ	բացվել է 1970-ական թթ., հնագետ Է. Խանգադյանի կողմից
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3-2 հզմ	աե մասում	Հ	«Ոսկե բլուր»-ից 0,5 կմ աե

3.53. Հնաբերդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԴՎԻՆ	մթա 3 հզմ-մթ 10 դ.	հս-աե մասում	Հ	
	1.1.			միջնաբերդ	մթա 8- 7 դդ, 4-8 դդ.		Հ	
		1.1.1.		գահաարահ	4 դ.		Հ	
		1.1.2.		թաղամաս բնակելի	9-13 դդ.		Հ	բլրի գագաթին և ստորոտներին
		1.1.3.		խանդակ	9-12 դդ.		Հ	միջնաբերդի շուրջը

	1.1.4.	պարիսպ	4-13 դդ.		Հմիջնաբերդի և քաղաքատեղիի շուրջը
1.2.		թաղամաս կենտրոնական	4-13 դդ.		Հմիջնաբերդի հվ-ամ կողմում
	1.2.1.	բնակելի կառուցապատում	7-10 դդ.		
	1.2.2.	եկեղեցի և Գրիգոր (Կաթողիկե)	4-5 դդ., 7 դ.		Հ
	1.2.3.	եկեղեցի	6 դ. կես		Հ
	1.2.4.	պալատ կաթողիկոսական	5 դ.		Հ
	1.2.5.	պալատ կաթողիկոսական	7 դ.		Հ
	1.2.6.	պարիսպ	7 դ.		

3.54. Հովտաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3-2 հզմ	1 կմ հս	Հ	

3.56. Ղուկասավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	գ. մ.	S	կիսավեր
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՂՈՒԿԱՍ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆԻ	1972 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ա. Չաքմաքչյան

3.57. Մասիս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ եզրին		ս. Աստվածածին եկեղեցուց 200 մ հս-աե
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	հվ եզրին		S կիսավեր
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1983 թ.	գ. մ.		S քանդ.՝ Գ. Եփրեմյան
4.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԹԱԴԵՎՈՍ ԱՌԱՔՅԱԼ	16 դ.	հվ եզրին		S վրկր.՝ 20 դ., ս. Աստվածածին եկեղեցուց հս-ամ
4.1.				խաչքար	1542 թ.			Հմատուռի ներսում

3.59. Մխչյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս-աե եզրին		S
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	1890 թ.	Երկաթուղայինների փող.		S
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1977 թ.	գ. մ.		S քանդ.՝ Ֆ. Ասատրյան

3.60. Մրգանուշ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ. մ.	S	հողաշեն, այժմ՝ կիսավեր

3.61. Մրգավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3 հզմ	հվ-ամ եզրին	Հ	բլուր-բնակատեղի (թեփե), Երևան-Արտաշատ ավտոխճուղու աջ կողմում
	1.1.			գերեզմանոց	19-20 դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	
		1.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		1.1.2.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		1.1.3.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1828 թ.	գ. մ.	Տ	հիմնավեր, ներկայումս ընթանում են շինարարական աշխատանքներ՝ եկեղեցին վերականգնելու համար
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱԿՈԲ	1902- 1905 թթ.	գ. մ.	Տ	պատվիրատու՝ Խորեն արքեպիսկոպոս Մուրադբեկյան
4.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1960 թ.	գ. մ.	Տ	

3.62. Մրգավետ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գ. մ.	Տ	

3.64. Նիզամի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԼՃԱՓԻ ԲԼՈՒՐ»	մթա 3 հզմ	հս մասում	Հ	Բացվել է 1977-ին կատարված հետախուզական պեղումների արդյունքում՝ հնագետ Է. Խանգաղյանի կողմից:

3.65. Նշավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	հս-աե եզրին	Տ	գործող գերեզմանոցի տարածքում

3.67. Նորաբաց գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԵՆԳԻԶԱ»	մթա 5-4 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	Բացվել է 1969-ին կատարված հետախուզական պեղումների ժամանակ: Միատեմատիկ պեղումներն սկսել են 1985-ից՝ ԵՊՀ հնագիտության գիտահետազոտական լաբորատորիայի կողմից (ղեկ.՝ Գ. Արեշյան): Գտածոները պահվում են Հայաստանի պատմության թանգարանում:

3.69. Նորաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	անտիկ	0,5 կմ հս-աե	Հ	գործող գերեզմանոցի տարածքում
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	0,5 կմ հս-աե	Տ	գործող գերեզմանոցի տարածքում
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ հս	Հ	դաշտի մեջ բարձրացող մենավոր բլրի վրա
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	գ. մ.	Հ	
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	19 դ.	գ. մ.	Տ	կիսավեր

3.70. Նոր Խարբերդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԶՈՀ ԽԱՐԲԵՐԴՅԻՆԵՐԻՆ	1965 թ.	գ. մ.	S	Նոր Խարբերդ-Այնթափ Հանապարհին, Հարտ.՝ Մ. Միքայելյան, նկ.՝ Վ. Խաչատրյան

3.74. Շահումյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1887 թ.	գ. մ.	S	
2.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՀԱԿՈԲ	19 դ. վրջ-20 դ. սկզբ	1 կմ հվ- ամ	S	«Դարդալու» վայրում, հիմնովին վրկռ.՝ 1970- ական թթ.
	2.1.			գերեզմանոց	19 դ. վրջ-20 դ. սկզբ			մատուռի շուրջը, պահպանվել է 4 տապանաքար

3.75. Շաղափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս եզրին	S	գործող գերեզմանոցի հարևանությամբ
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ՉԻՄԱՆԴԱՐԱ»	19-20 դդ.	4,5 կմ հվ-ամ	S	համանուն գյուղատեղիից 0,5 կմ հվ-ան
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՉԻՄԱՆԴԱՐԱ»	9-14 դդ.	4,5 կմ հվ-ամ	S	
	3.1.			եկեղեցի	10-12 դդ.			հիմնավեր
	3.2.			խաչքար	10-11 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, հվ պատի շարվածքում
	3.3.			խաչքար	10-11 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, պատի ստորին շարվածքում, դրված գլխիվայր
	3.4.			խաչքար	12-13 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, դրված գլխիվայր
	3.5.			խաչքար	13 դ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում
	3.6.			խաչքար	13 դ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում
	3.7.			խաչքար	13-14 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, մուտքից ձախ
	3.8.			խաչքար	16-17 դդ.			հիմնավեր եկեղեցու մոտ

3.76. Ոսկետափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԱՐՏԻԶԱԿ» («ԲԱՆՉԱԶՈՒՂ»)	9-14 դդ.	30 կմ ան		նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի վերին ավազանի ձախ կողմում, գետափից 1 կմ հվ: Լքվել է 1959 թ.՝ գյուղերի խոշորացման հետևանքով:
	1.1.			եկեղեցի	12-13 դդ.			բնակատեղիի վերին մասում, խիստ ավերված
	1.2.			գերեզմանոց	9-14 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, մամռակալած
		1.2.1.		խաչքար	9-10 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ
		1.2.2.		խաչքար	9-10 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, վերին ձախ անկյունը կոտրված
		1.2.3.		խաչքար	10-11 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, կանգնեցված թեք դիրքով
		1.2.4.		խաչքար	10-11 դդ.			մասամբ խրված հողի մեջ
		1.2.5.		խաչքար	10-11 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, հողմնահարված
		1.2.6.		խաչքար	10-11 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ
		1.2.7.		խաչքար	11-12 դդ.			կանգնեցված թեք դիրքով, կիսով խրված հողի մեջ

		1.2.8.	խաչքար	12-13 դդ.		վերնամասը մասամբ ջարդված
		1.2.9.	խաչքար	12-13 դդ.		ընկած գետնին
2.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1967 թ.	գ. մ.	S

3.77. Ոստան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19 դ.	հս մասում	S	գործող գերեզմանոցի կնտ-ում
2.				ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	1848 թ.	գ. մ.	S	

3.79. Ջրահովիտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՋՐԱՀՈՎԻՏ»	մթա 3-1 հզմ, 17-19 դդ.	հվ մասում	Հ	Երևան-Արտաշատ հին ավտոճանապարհի ձախ կողմում

3.82. Սայաթ-Նովա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3 հզմ	հս մասում	Հ	դրենաժային ջրանցքի մոտ, ճահճուտների մեջ

3.86. Սուրենական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՂԶԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ՍՊԱՆԴԱՐՅԱՆԻ		գ. մ.	S	մշակույթի տան դիմաց

3.87. Վանաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հվ-ան		Արարատ-Վեդի ավտոճանապարհի աջ կողմում
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս-ան		
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԶԻԶԲԵՆԴ» («ՋԱՍՈՒՇԲԱՍԱՆ»)	մջնդ, 19-20 դդ.	27 կմ ան		Գյուղ նախկին Արարատի շրջ., լքվել է 1949 թ.:
	2.1.			գերեզմանոց	13-15 դդ.			
		2.1.1.		խաչքար	13 դ.			
		2.1.2.		խաչքար	14 դ.			
	2.2.			մատուռ	13 դ.			
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍԵՎԱՀՈՂ» («ՂԱՐԱԹՈՐՓԱԽ»)	10-14 դդ., 19-20 դդ.	38 կմ ան		Նախկին Քյուլանլու (Ջերմանիա) գյուղից հվ-ան, համապատասխանում է պատմական Բնուտ գյուղին, ապաքնակեցվել է 1946-ին:
	3.1.			գերեզմանոց	12-13 դդ.			Վեդի գետի ձախ ափի բարձրադիր բլրալանջին, Ջերմանիա գյուղատեղիից 3-4 կմ հվ-ան, 1986-ին գերեզմանոցը ենթարկվել է խիստ ավերածության՝ խաչքարերը տեղահանվել են և ջարդվել:
		3.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.			մեծ մասով խրված հողի մեջ, ջարդված
		3.1.2.		խաչքար	1270-ական թթ.			պատվիրատու՝ Ստեփանոս կրոնավոր, 1986-ին խաչքարը տեղահանվել է ջարդվել է, պահպանվում է 9 բեկորների բաժանված

		3.1.3.	խաչքար	13 դ.		1986-ին տեղահանված, ընկած, մասամբ հողմնահարված
		3.1.4.	խաչքար	13 դ.		1986-ին խաչքարը ջարդվել է 2 մասի, վերին մասը տեղահանվել է, ստորինը՝ իր նախնական տեղում է
		3.1.5.	խաչքար	13 դ.		ընկած, թերի
	3.2.		եկեղեցի և Աստվածածին	12-13 դդ.		նորոգված՝ 1215-ին
4.			ԽԱՉՔԱՐ	11-13 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում, կոտրված 3 մասի
5.			ԽԱՉՔԱՐ	13-15 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում
6.			ԽԱՉՔԱՐ	14-15 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում երկատված
7.			ԽԱՉՔԱՐ	14-16 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում
8.			ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում
9.			ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում
10.			ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում, պահպանված 2/3 մասով
11.			ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.	գյուղամիջյան գերեզմանոցում

3.88. Վարդաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	9-20 դդ.	գ. մ.	S	
	1.1.			եկեղեցի	19 դ.		S	հիմնովին վերակառուցված 1997-ին, վրկո. ճարտ.՝ Թ. Գևորգյան
	1.2.			խաչքար	9 դ.			
	1.3.			խաչքար	10-11 դդ.			
	1.4.			խաչքար	12-13 դդ.			
	1.5.			խաչքար	12-13 դդ.			
	1.6.			խաչքար	13-14 դդ.			
	1.7.			խաչքար	15-16 դդ.			
	1.8.			խաչքար	15-16 դդ.			
	1.9.			խաչքար	19 դ.			

3.91. Վերին Արտաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	19 դ.	ամ մասում	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ. մ.	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1948 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Գ. Թամանյան
4.				ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Միրզոյան ճարտ.՝ Յու. Թամանյան
5.				ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ ՅԱԿՈՎ ՍՎԵՐԴԼՈՎԻ	1959 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մանասյան
6.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1957 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Գ. Թամանյան

3.92. Վերին Դվին գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՈՒՄՐԱ»	19 դ.	գ. մ.	S	ասորական եկեղեցի
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	19 դ.	գ. մ.	S	

3.93. Տափերական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գ. մ.	S	Ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ 50-ԱՄՅԱԿԻՆ	1968 թ.	Երևան-Արարատ	S	Ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.94. Ուրցալանջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-20 դդ.	ամ մասում	S	
	1.1.			խաչքար	13-14 դդ.			
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	14-18 դդ.	1,5 կմ հս-ամ	S	Երևան-Գորիս մայրուղուց ձախ, բլրի վրա

3.95. Ուրցաձոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	մթա 2-1 հզմ	6 կմ հս-ամ	Հ	
2.				ԱՄՐՈՅ «ՏԱՓԻ ԲԵՐԴ» («ԳԵՎՈՐԳ ՄԱՐԶՊԵՏՈՒՆԻ»)	10-13 դդ.	6 կմ հս-ամ	Հ	
	2.1.			եկեղեցի	10-13 դդ.			
		2.1.1.		տապանաքար	12-13 թթ.			Հեկեղեցու պատի ստորին շարվածքում, մարդու սխեմատիկ պատկերով
		2.1.2.		տապանաքար Թաթևոսի	15-16 դդ.			Հեկեղեցու հս պատի տակ
	2.2.			օժանդակ շինություններ	10-13 դդ.			
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂԱՐԱԲԱՂԼԱՐ»	10-16 դդ., 19-20 դդ.	5 կմ ան		Նախկին Արարատի շրջ., կնտ մասում, Խոսրով գետակի ստորին հոսանքում, ապարնակեցվել է 1959-1960 թթ.:
	3.1.			եկեղեցի	5-6 դդ.			ավերված, պահպանվել են միայն հիմքերը
	3.2.			եկեղեցի	13-14 դդ.			Կիսավեր, պահպանվել են ան պատը, հս և հվ պատերը՝ մասամբ
4.				ԵԿԵՂԵՅԻ	13-15 դդ.	10 կմ հս	Հ	Ուրծ քաղաքատեղիից հվ, հիմնավեր
5.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ՈՒՐԾ	4-17 դդ.	7 կմ հս-ան	Հ	
	5.1.			ամրոց «Ուրծի բերդ»	4-13 դդ.		Հ	
	5.2.			եկեղեցի	5-6 դդ.			Հքաղաքատեղիի հվ-ամ մասում, Խոսրով գետի աջ ափին, փոքրիկ բլրի գագաթին, հիմնավեր
	5.3.			եկեղեցական համալիր «Վանք»	14-15 դդ.			Հքաղաքատեղիի հս մասում, բարձունքի վրա
		5.3.1.		եկեղեցի	14 դ.			փոքր եկեղեցի (անվանում են նաև մատուռ)
		5.3.2.		եկեղեցի	14 դ.			մեծ եկեղեցի, կիսավեր
		5.3.3.		գերեզմանոց	14-17 դդ.			
	5.4.			եկեղեցական համալիր «Վանք»	15-17 դդ.			Հքաղաքատեղիի ան մասում, կիսավեր
		5.4.1.		եկեղեցի	15-16 դդ.			
			5.4.1.1.	խաչքար	14 դ.			եկեղեցու ներսում
			5.4.1.2.	խաչքար	15-16 դդ.			եկեղեցու ներսում

		5.4.1.3.	տապանաքար	16 դ.		եկեղեցու ներսում՝ կիսաեղծ արձանագրությամբ
		5.4.2.	գավիթ	15-16 դդ.		
		5.4.2.1.	խաչքար	1526 թ.		գավթի ներսում՝ կանգնեցված գլխիվայր
		5.4.3.	գերեզմանոց	12-17 դդ.		
		5.4.3.1.	խաչքար	12-13 դդ.		
		5.4.3.2.	խաչքար	13-15 դդ.		
		5.4.3.3.	խաչքար	13-15 դդ.		
		5.4.3.4.	խաչքար	14-15 դդ.		
		5.4.3.5.	խաչքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.6.	խաչքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.7.	խաչքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.8.	տապանաքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.9.	տապանաքար	15-17 դդ.		

3.96. Փոքր Վեդի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-19 դդ.		S	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՅՈՒԼՋՂԵՆ»	9-14 դդ., 18-19 դդ.	37 կմ աե		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի վերին հոսանքի շրջանում, անտառապատ լեռնային վայրում, լքվել է 1949-ին:
	2.1.			գերեզմանոց	9-17 դդ.			գյուղատեղիից 0,5 կմ հս
		2.1.1.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմնահարված
		2.1.2.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմնահարված վերնամասը ջարդված
		2.1.3.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, հենած քարի, խիստ հողմնահարված
		2.1.4.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, պահպանվել է վերին կեսը
		2.1.5.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմնահարված
		2.1.6.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմնահարված, վերնամասը ջարդված
		2.1.7.		խաչքար	13-14 դդ.			տեղահանված, պահպանվել է 2 բեկորով
		2.1.8.		խաչքար	13-14 դդ.			տեղահանված, վերնամասը ջարդված, ձախ եզրագոտին և վարդյակը տաշված
		2.1.9.		խաչքար	13-14 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, վերնամասը ջարդված
		2.1.10.		խաչքար	1328 թ.			Տեղահանված, խիստ հողմնահարված, վերնամասը չի պահպանվել
		2.1.11.		խաչքար	1459 թ.			տեղահանված, վերնամասը չի պահպանվել
	2.2.			գերեզմանոց	11-14 դդ.			գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին
		2.2.1.		տապանաքար Մարգար սարկավագի	1317 թ.			տեղահանված
		2.2.2.		տապանաքար	16-17 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
	2.3.			խաչքար	16-17 դդ.			Գյուղատեղիի կնոտ-ում, հենած ծառին, պահպանվել է կիսով:
3.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գ. մ.	S	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԼԻՄԱՐԴԱՆ»	17-19 դդ.	Արտաշատից 25 կմ հս-ան		Գյուղ նախկին Արարատի, 1940 թ.-ից՝ Արտաշատի շրջանում, Ազատ գետի վերին հոսանքում, Միլի գետի հովտում, Գողթ գյուղի դիմաց, լքվել է 1948-1949 թթ.

2. Աղասիբեկյու գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՂԱՍԻԲԵԿԼՈՒ» («ԱՂԱՍԼՈՒ»)	12-17 դդ., 19-20 դդ.	Վեդիից 15 կմ հվ-ան		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի աջ վտակ Խոսրով գետակի միջին հոսանքի աջ ափին, լքվել է 1930-ական թթ.՝ բնակավայրի խոշորացման հետևանքով
1.1.				խաչքար	13 դ.			տեղահանված, ջարդված, պահպանվում է 2 կտորը

3. Աղբիլիսա գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՂԲԻԼԻՍԱ» («ՄՊԻՏԱԿ ՎԱՆՔ»)	10-14 դդ.	Վեդիից 42 կմ հս-ան		Նախկին Արարատի շրջ. ան մասում, Վեդի գետի վերին հոսանքում, Վեդի գետի վտակ Խոսրով գետի աջ կողմում, Սազրաբերդից 4 կմ հս-ան, լքվել է 1950-ական թթ.:
1.1.				եկեղեցի «Սպիտակ վանք» (Աղբիլիսա)	12-13 դդ.			կիսավեր, ծածկն ամբողջապես փլված
		1.1.1.		գերեզմանոց	11-14 դդ.			եկեղեցու շուրջը
			1.1.1.1.	խաչքար	11-12 դդ.			եկեղեցու հս-ան անկյան մոտ, տեղահանված
			1.1.1.2.	խաչքար	1283 թ.			եկեղեցու հվ-ամ անկյան մոտ, պատվիրատուներ՝ Գրիգոր և Հայրապետ
			1.1.1.3.	խաչքար	13-14 դդ.			հենած եկեղեցու հվ պատին, արտաքուստ

4. Ավանիկ (Փոքր շեն), (Քյորփիբենդ) գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՎԱՆԻԿ» («ՓՈՔՐ ՇԵՆ»), («ՔՅՈՐՓԻԲԵՆԴ»)	5-17 դդ. 18-20 դդ.	Գառնի գյուղից 14 կմ հվ-ան		Ազատ գետի աջակողմյան թեքքի սարավանդին, պատկանել է Հավուց թառին, իսկ 18 դ.՝ Խոր Վիրապին
1.1.				աղբյուր	12-16 դդ.			գյուղատեղիի հս-ան կողմում
1.2.				գերեզմանոց	9-14 դդ.			գյուղատեղիի հվ կողմում, ձորաբերանի բարձրադիր սարահարթին
1.3.				եկեղեցի	4-5 դդ.			ավերակ
		1.3.1.		կոթող	6-7 դդ.			եկեղեցու ամ կողմում
		1.3.2.		խաչքար	9-10 դդ.			Աջ թևը չի պահպանվել, եկեղեցու հվ պատի տակ:
		1.3.3.		տապանաքար Աշոտի	9-10 դդ.			Եկեղեցու հվ-ան անկյան մոտ, արձանագիր, Աշոտ Բագրատունու վաղամեծիկ թոռան տապանաքարն է:
1.4.				խաչքար	10-11 դդ.			գյուղատեղիի ավերակների մեջ, ագուցված մի տան պահպանված պատին, արձանագիր, վերին և ստորին մասերը ջարդված
1.5.				խաչքար	10-11 դդ.			եկեղեցուց հս-ան, տնատեղերի փլատակների մեջ
1.6.				խաչքար	12-13 դդ.			գյուղատեղիից ամ, Գլան տանող ճանապարհին, տեղահանված, մամռակալած
1.7.				խաչքար	1282 թ.			Ժայռափոր, Գառնի-Կաքավաբերդ խճուղու եզրին, արձանագիր (6 տող), արձանագրությունը վնասված գանձախույզների պայթեցումներից
1.8.				խաչքար	13 դ.			գյուղատեղիի հվ մասում, մամռակալված

5. Բայրուրդ գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ	5-7 դդ.	կնտ		
	1.1.			եկեղեցի	5-7 դդ.			կիսավեր
	1.2.			գավիթ	5-7 դդ.			կից է եկեղեցուն հվ-ից, ավերակ
	1.3.			գերեզմանոց	10-14 դդ.			եկեղեցու շուրջը
		1.3.1.		խաչքար	5-7 դդ.			թևավոր, եկեղեցու ամ պատի տակ, ներքին թևը ջարդված
		1.3.2.		խաչքար	9-10 դդ.			եկեղեցու ամ պատի տակ, խիստ հողմնահարված
		1.3.3.		խաչքար	10 դ.			եկեղեցու հվ պատի մոտ, մակերեսը ջարդոտված
		1.3.4.		խաչքար	10 դ.			եկեղեցու հվ պատի մոտ, եզրերը ջարդոտված
		1.3.5.		խաչքար	10-11 դդ.			եկեղեցու ամ պատի տակ, անկյունները ջարդված
		1.3.6.		խաչքար	10-11 դդ.			եկեղեցու ամ պատի տակ, խիստ հողմնահարված
		1.3.7.		խաչքար	10-11 դդ.			եկեղեցու ամ պատի մոտ, եզրերը ջարդոտված
		1.3.8.		խաչքար	11 դ.			եկեղեցու հվ պատի դիմաց, եզրերը և անկյունները ջարդոտված
		1.3.9.		խաչքար	14-15 դդ.			եկեղեցու հվ պատի տակ, եզրերը ջարդված, կանգնեցված գետնին

6. Բերդատակ (Կալադիրի) գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ «ԿԱՔԱՎԱԲԵՐԴ» («ԹԱԹՈՒԼԻ ԲԵՐԴ»)	մթա 2 հզմ, 10-14 դդ.	նախկին Արտաշատի շրջ., Գառնիից 12 կմ հվ-ան, «Բերդատակ» գյուղատեղիից 2 կմ հս		
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԵՐԴԱՏԱԿ»	17-18 դդ.	նախկին Արտաշատի շրջ., Գառնիից 12 կմ հվ-ան		Նախկին Կալադիրի գյուղն է, որ ապաբնակեցվել է 1950-ական թթ.: Այդպես է կոչվել Կաքավաբերդի տակ գտնվելու համար:
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	13 դ.	Կաքավաբերդից 4 կմ հս-ան, Կոթուր գետից աջ բարձրացող ժայռերի մեջ		Ժայռափոր
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՅԱԽՇՆԻԱՆ ԱՅՐ» (ԺԱՅՌԱՓՈՐ ՄԵՆԱՍՏԱՆ)	7-17 դդ.	Կաքավաբերդից 5 կմ ան, Քոռաձոր կոչվող կիրճում		Ժայռափոր, պահպանվել է միայն հս հատվածը:
5.				ՏԱՊԱՆԱՏՈՒՆ	13 դ.	Կաքավաբերդ ամրոցից 4 կմ հվ-ան		Ժայռափոր, խիստ ավերված, պայթեցվել է գանձախույզների կողմից՝ 1980-ական թթ.:

7. Գլան (Գիլանլար) գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ԳԼԱՆ»	10-17 դդ.	Արտաշատից 28 կմ հս- ան, Բայրուրդից 3 կմ ամ		Հիշատակվում է որպես Աղջոց վանքի կալվածք:
	1.1.			խաչքար	9-10 դդ.			գյուղատեղիի կնտ-ում, հիմնավեր եկեղեցու ավերակների մեջ
	1.2.			խաչքար	10-11 դդ.			գյուղատեղիի ամ կողմում
	1.3.			խաչքար	13 դ.			գյուղատեղիի հս կողմում

1.4.		խաչքար	13 դ.		Գյուղատեղիի կնոտ-ում, հիմնավեր, եկեղեցու ավերակների մեջ, վերնամասը չի պահպանվել, տեղահանված:
1.5.		խաչքար	14-15 դդ.		գյուղատեղիի հիմնավեր եկեղեցուց առ, ժայռաբեկորի վրա
1.6.		խաչքար	14-15 դդ.		Գյուղատեղիի ամ կողմում, պահպանվում է 2 կետով:
1.7.		խաչքար	16-17 դդ.		Գյուղատեղիի հս-ամ կողմում, պահպանվում է 2 կետով:
1.8.		տապանաքար	12-13 դդ.		գյուղատեղիի հիմնավեր եկեղեցուց 5 մ ամ, եզրերը ջարդված, խիստ հողմնահարված և մամռապատ
2.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ԳԼԱՆ»	18-19 դդ.	Արտաշատից 28 կմ հս-առ, Աղջոց վանքից 1 կմ հս-առ	Հիշատակվում է որպես Աղջոց վանքի կավածք:
2.1.		գերեզմանոց	12-16 դդ.		գյուղատեղիի հվ կողմում
	2.1.1.	խաչքար	12-13 դդ.		պոչուկը ջարդված, մասամբ հողմնահարված
	2.1.2.	խաչքար	12-13 դդ.		
	2.1.3.	խաչքար	12-13 դդ.		Երկատված, վերնամասը չի պահպանվել
	2.1.4.	խաչքար Ոսթանես քահանայի	1233 թ.		թեքությամբ խրված հողի մեջ
	2.1.5.	խաչքար	14 դ.		հողմնահարված, մասամբ մամռակալած
	2.1.6.	խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված
	2.1.7.	խաչքար	14-15 դդ.		խիստ հողմնահարված
	2.1.8.	խաչքար Միրիջանի	1451 թ.		խիստ հողմնահարված, մամռակալած, ընկած գետնին
	2.1.9.	խաչքար	15 դ.		
	2.1.10.	խաչքար	15 դ.		
	2.1.11.	խաչքար Միրիջանի	15 դ.		ամրացված պատվանդանին
	2.1.12.	խաչքար	15-16 դդ.		խիստ հողմնահարված և մամռակալած
	2.1.13.	խաչքար	15-16 դդ.		
	2.1.14.	խաչքար	15-16 դդ.		տեղահանված և հողմնահարված
	2.1.15.	խաչքար	16 դ.		մասամբ հողմնահարված
	2.1.16.	տապանաքար	14-15 դդ.		մասամբ հողմնահարված
	2.1.17.	տապանաքար	14-15 դդ.		խիստ հողմնահարված
	2.1.18.	տապանաքար Զավալի	15-16 դդ.		
	2.1.19.	տապանաքար	15-16 դդ.		խիստ հողմնահարված և մամռապատ
	2.1.20.	տապանաքար	15-16 դդ.		
	2.1.21.	տապանաքար	15-16 դդ.		Մալի մեջտեղում բացված է անցք:

8. Գյուղատեղի գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՅՈՒԼԱՍՈՐ»	9-17 դդ.	Արտաշատից 29 կմ առ		Նախկին Արտաշատի շրջ., Ագատ գետի ձախ կողմում: Բնակվել են հիմնականում ասորիներ:
	1.1.			գերեզմանոց	10-14 դդ.			Գյուղատեղիի կնոտ-ում, գյուղատեղիի մեծ գեր-ոցն է
		1.1.1.		արձանագրություն	1029 թ.			10-տողանոց
		1.1.2.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված
		1.1.3.		խաչքար	10-11 դդ.			տեղահանված, վերին մասը ջարդված, մասամբ հողմնահարված

		1.1.4.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, վերին մասը ջարդված, մասամբ հողմնահարված
		1.1.5.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
		1.1.6.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
		1.1.7.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված
		1.1.8.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված
		1.1.9.	խաչքար	12 դ.		տեղահանված
		1.1.10.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, մամռակալած
		1.1.11.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
		1.1.12.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված, ջարդված 2 մասի, մասամբ հողմնահարված
		1.1.13.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, մամռակալած
		1.1.14.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված
		1.1.15.	խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված
		1.1.16.	խաչքար	1499 թ.		մասամբ հողմնահարված
		1.1.17.	խաչքար	15-16 դդ.		տեղահանված
		1.1.18.	խաչքար	16 դ.		տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, մամռակալած
		1.1.19.	կոթող	11-12 դդ.		տեղահանված, վերին մասը ջարդված
1.2.			գերեզմանոց	11-13 դդ.		Գյուղատեղիի հվ-առ Բլրին, խաչքարերը բերված են հարևան գյուղատեղիներից և իբրև տապանաքար դրված են ասորիների գերեզմաններին
		1.2.1.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, արձանագիր
		1.2.2.	խաչքար Սիմեոնի	12-13 դդ.		
		1.2.3.	խաչքար	13 դ.		արձանագիր

9. Զինի գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶԻՄՄԻ»	10-16 դդ., 19-20 դդ.	Վեղի գետի վերին հոսանքի շրջանում		Նախկին Արարատի շրջ., լքվել է 1940-ական թթ.՝ բնակիչների Ադրբեջան տեղափոխվելու կապակցությամբ:
	1.1.			խաչքար	12-13 դդ.			գյուղատեղիի Հս մասում, սարավանջին, տեղահանված, երկատված, թեթևակի հողմնահարված

10. Իմիրզեկ գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-11 դդ.	Ազատ գետի ձախ վտակ Դարբանդի աջ կողմում, Իմիրզեկ գյուղատեղիից 4 կմ հվ-առ		ծածկված է գրեթե անանցանելի բուսականությամբ
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԻՄԻՐԶԵԿ» («ՎԱՆԱՍՏԱՆ»)	12-18 դդ.	Բայրուրից 3 կմ առ		Նախկին Արտաշատի շրջ. առ մասում, «Արջաձորի բարձունք» կոչվող բարձրադիր վայրում, Ուխտուակունք գետակի աջ ափին
	2.1.			եկեղեցի ս. Աստվածածին	13 դ.			գյուղատեղիի կենտ-ում, ավերված
	2.2.			գերեզմանոց	13-14 դդ.			ավերակ եկեղեցու առ կողմում
		2.2.1.		խաչքար	13 դ.			վերնամասը ջարդված
		2.2.2.		խաչքար	13 դ.			արձանագիր, հողմնահարված, եզրերը ջարդված, գեր-ոցի առ մասում
		2.2.3.		խաչքար	13-14 դդ.			Երկատված, պահպանվել է միայն վերին մասը:
		2.2.4.		խաչքար	15 դ.			վերնամասը ջարդված

		2.2.5.	խաչքար Սաթեայի	1432 թ.		եզրերն ու քիվը ջարդված
		2.2.6.	խաչքար	1471 թ.		վերին աջ անկյունը և եզրերը ջարդված
		2.2.7.	խաչքար	15-16 դդ.		երկատված, վերին մասը չի պահպանվել
		2.2.8.	խաչքար Գոհարի	16 դ.		վերին ձախ անկյունը ջարդված
		2.2.9.	խաչքար	16 դ.		անկյունները ջարդված
		2.2.10.	խաչքար	1551 թ.		տեղահանված, եզրերը ջարդոտված
		2.2.11.	խաչքար	1569 թ.		երկատված, պահպանվել է ստորին մասը
		2.2.12.	խաչքար	16-17 դդ.		եզրամասերը ջարդված
		2.2.13.	խաչքար	16-17 դդ.		կանգուն, խիստ հողմնահարված
		2.2.14.	տապանաքար	12-13 դդ.		տեղաշարժված, եզրերն ու անկյունները ջարդված
		2.2.15.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում
		2.2.16.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում, եռատված, եզրերը ջարդված
		2.2.17.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում, մեծ մասամբ ծածկված հողով
		2.2.18.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում, խիստ հողմնահարված, անկյունները ջարդված
		2.2.19.	տապանաքար	12-13 դդ.		կենտրոնից ջարդված
		2.2.20.	տապանաքար	13 դ.		եռատված
		2.2.21.	տապանաքար	13 դ.		արձանագիր, արձանագրությունը հողմնահարված, եզրերը ջարդված
		2.2.22.	տապանաքար	13 դ.		մեծ մասամբ ծածկված հողով, անկյունները ջարդված
		2.2.23.	տապանաքար	13 դ.		գեր-ոցի հս-աե մասում
		2.2.24.	տապանաքար	15-16 դդ.		գեր-ոցի աե մասում, արձանագիր, խիստ հողմնահարված, եզրերն ու անկյունները ջարդված
2.3.			խաչքար	12-13 դդ.		գյուղատեղիի հս-աե մասում, երկատված, ընկած գետնին
2.4.			խաչքար	13 դ.		ազուցված բնակելի տներից մեկի պատին, բեկոր
2.5.			խաչքար	15-16 դդ.		քիվին անավարտ արձանագրություն, գյուղատեղիի հվ մասում
2.6.			խաչքար	16-17 դդ.		գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, բնակելի տներից մեկի պատի մոտ
2.7.			խաչքար	1568 թ.		գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, բնակելի տներից մեկի պատի մոտ հենած, եզրերը ջարդված
3.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԻՐԶԻԿԻ ԽՈՒՅ»	12-13 դդ.	Ազատ գետի աջ ափին, Իմիրգեկ գյուղատեղիից 5 կմ հս-աե	
3.1.			քարայր-կացարան	10-13 դդ.		ժայռափոր, միակտոր ժայռի մեջ
4.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓՈՔԻ ԻՄԻՐԶԵԿ» (ՓՈՔԻ ՎԱՆՍՏԱՆ)	12-17 դդ.	Իմիրգեկ գյուղատեղիից 1 կմ հս-աե	
5.			ՔԱՐԱՅԻՆ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼՐԻ	9-13 դդ.	Ազատ գետի ձախ վտակ Դարբանդի աջ կողմում	ուղղահայաց ժայռերի ստորոտում
5.1.			եկեղեցի	12-13 դդ.		Կիսաժայռափոր, կիսավեր, պահպանվել է ժայռափոր հատվածը:

5.2.		մատուռ	12-13 դդ.		Կիսաժայռափոր, կիսավեր, կառույցի քարակիր վերնամասն ամբողջությամբ քանդված է:
5.3.		քարայր-կացարան	9-13 դդ.		կիսավեր

11. Խոսքով գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՈՍՐՈՎ»	9-17 դդ.	Վեդիից 35 կմ հս-ան		նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի աջակողմյան Խոսքով վտակի վերին հոսանքի շրջանում
1.1.				եկեղեցի	12-13 դդ.			Գյուղատեղիից 4 կմ հս-ան, բարձր լեռնագանգվածի ստորոտին, աղբյուրի մոտ, անտառի եզրին, ավերակ, կանգուն է միայն հս պատը:
1.2.				եկեղեցի	13 դ.			Գյուղատեղիի կնտ-ում, սարալանջին, ավերակ, պահպանվել են միայն հս հատվածի պատերը՝ 1-1,5 մ բարձրությամբ:
1.3.				խաչքար	12 դ.			խրված հողի մեջ, մամռակաված
1.4.				խաչքար	12 դ.			ժայռափոր, գյուղատեղիից 2 կմ հս-ամ, «Մենաստան» վայրում, ժայռի արևմտահայաց երեսին
1.5.				խաչքար	12-13 դդ.			ժայռափոր, գյուղատեղիից 2 կմ հս-ամ, «Մենաստան» վայրում, ժայռի արևմտահայաց երեսին
1.6.				խաչքար	12-13 դդ.			խրված հողի մեջ, մեջտեղից ճաքած
1.7.				խաչքար	12-13 դդ.			վերնամասի աջ անկյունը վնասված
1.8.				խաչքար	12-13 դդ.			ընկած գետնին, եզրամասերը կոտրված
1.9.				խաչքար	12-13 դդ.			պահպանված 1/4 մասով, վերին ձախ անկյունը
1.10.				խաչքար	12-13 դդ.			Ընկած գետնին, պահպանվել է 1/4 մասով, ստորին ձախ անկյունը
1.11.				խաչքար Յոնանսարի	13-14 դդ.			ստորին մասը կոտրված
1.12.				խաչքար	13-14 դդ.			տեղահանված
1.13.				խաչքար	13-14 դդ.			խրված հողի մեջ, մամռակաված, արձանագիր
1.14.				խաչքար	15-16 դդ.			խրված հողի մեջ
1.15.				խաչքար Սահակ քահանայի	1501 թ.			խրված հողի մեջ
1.16.				խաչքար	16 դ.			պատվանդանից իջեցված
1.17.				մատուռ	12-13 դդ.			գյուղատեղիից 2 կմ հս-ամ
1.18.				քարայր-կացարանների համալիր	12-13 դդ.			գյուղատեղիից 4 կմ ան, լեռնագանգվածի հարավահայաց ստորոտին

12. Խուց գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՈՒՅ»	10-13 դդ., 17 դ.	Արտաշատից 34 կմ հս-ան		Ազատ գետի աջ կողմում, սարալանջին
1.1.				եկեղեցական համալիր «Խուց»	11-12 դդ.			ժայռափոր
	1.1.1.			եկեղեցի	11-12 դդ.			ժայռափոր
	1.1.2.			մատուռ	11-12 դդ.			ժայռափոր
	1.1.3.			մատուռ	11-12 դդ.			կիսաժայռափոր
	1.1.4.			տապանատուն	12-13 դդ.			կիսաժայռափոր

13. Մանկուք գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԱՆԿՈՒՔ» («ՄԱԳՐԱԲԵՐԴ»)	5-17 դդ.	Ուրցաձորից 26 կմ հս-աե		Նախկին Արարատի շրջ., Մանկուք գետի վերին հոսանքի անտառապատ հովտում, ապա բնակեցվել է 1959-ին:
	1.1.			ամբոց «Սագրաբերդ»	5-8 դդ.			հիմնավեր, Խոսրով գետից ձախ, բարձր ժայռոտ սարի գագաթին
	1.2.			գերեզմանոց	9-14 դդ.			Խոսրով գետից ձախ, բլրի գագաթին
		1.2.1.		խաչքար	9-10 դդ.			գեր-ոցի կնտ-ում, մամռակալած
		1.2.2.		խաչքար	10-11 դդ.			ընկած, տեղահանված, հողմնահարված
		1.2.3.		խաչքար	11-12 դդ.			մամռակալած, հողմնահարված
		1.2.4.		խաչքար	11-12 դդ.			մամռակալված
		1.2.5.		խաչքար	11-12 դդ.			ընկած, մամռակալած
		1.2.6.		խաչքար	1157 թ.			գեր-ոցի կնտ-ում, թեքված դեպի ամ, կիսաեղծ արձանագրությամբ (4 տող)
		1.2.7.		խաչքար	12-13 դդ.			շրջված՝ պատվանդանի հետ միասին
		1.2.8.		խաչքար	12-13 դդ.			ընկած, հողմնահարված
	1.3.			եկեղեցի	10-13 դդ.			գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, անտառոտ լանջին
	1.4.			եկեղեցի	13 դ.			գյուղատեղիի հս-ամ մասում, բարձրադիր ժայռի լանջին, թաղը և պատերի վերին շարքերը քանդված
	1.5.			խաչքար	13 դ. 2-րդ կես			գյուղատեղիի ավերակների մեջ, արձանագիր (13 տող և կողին 12 կարճ տող): Տեղահանված, պահպանվել է ստորին կեսը:

3.99. Մարզի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն հանդիսացող
պահուստային ֆոնդի հողեր
1. Աղջոց գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՂՋՈՑ»	10-18 դդ.	Գառնիից 5- 6 կմ հվ-աե		Արտաշատի շրջ. նախկին Գիլանլար փոքրիկ գյուղի մոտ
	1.1.			վանական համալիր Աղջոց ս. Ստեփանոս	12-13 դդ.			Գիլանլարից 1 կմ հս
		1.1.1.		եկեղեցի ս. Ստեփանոս	13 դ.			պատվիրատու՝ Զաքա իշխանուհի Ավերվել է 1679 թ. երկրաշարժից:
			1.1.1.1.	խաչքար	1258 թ.			եկդ-ցու հվ պատի մոտ, արտաքուստ
			1.1.1.2.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատի վերնամասում ագուցված
			1.1.1.3.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատի վերնամասում ագուցված
			1.1.1.4.	խաչքար	13 դ.			ամ պատի մոտ
			1.1.1.5.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատի վերնամասում ագուցված
			1.1.1.6.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատին ագուցված, մուտքից հվ
			1.1.1.7.	խաչքար	16-17 դդ.			ամ պատի մոտ, մուտքից հս, երկատված
		1.1.2.		գավիթ	13 դ.			կից է եկեղեցուն ամ-ից
			1.1.2.1.	խաչքար	12-13 դդ.			ագուցված հվ պատին, ներքուստ
			1.1.2.2.	խաչքար	12-13 դդ.			ագուցված հվ պատին, ներքուստ
			1.1.2.3.	խաչքար	12-13 դդ.			ագուցված աե պատին, խիստ հողմնահարված
			1.1.2.4.	խաչքար	12-13 դդ.			ագուցված աե պատին
			1.1.2.5.	խաչքար	15 դ.			հվ-ամ անկյան մոտ, ստորին մասը ջարդված, տեղահանված
			1.1.2.6.	տապանաքար	13 դ.			գավթում, արձանագիր, հողմնահարված
			1.1.2.7.	տապանաքար	14-15 դդ.			գավթի հս պատի մոտ, արտաքուստ, արձանագիր, թեթևակի հողմնահարված

		1.1.3.	եկեղեցի և Պողոս-Պետրոս	1270 թ.		կից է և Ստեփանոս եկեղ-ցուն, կիսավեր
		1.1.3.1.	խաչքար	12-13 դդ.		հենամ ամ պատին, երկատված
		1.1.3.2.	խաչքար Կարապետ վարդապետի	1219 թ.		ամ պատի դիմաց
		1.1.3.3.	խաչքար	13 դ.		ավագ խորանում, տեղահանված
		1.1.3.4.	խաչքար	14-15 դդ.		ամ պատի մոտ, արտաքուստ, երկատված
		1.1.3.5.	խաչքար	15-16 դդ.		ամ պատի դիմաց, երկատված, մամռապատ
		1.1.3.6.	խաչքար Մարգարի	1555 թ.		հենամ ամ պատին, վերին ձախ անկյունը և ելուստը ջարդված
		1.1.3.7.	խաչքար	16-17 դդ.		հենամ ամ պատին, ստորին աջ անկյունը ջարդված, հողմնահարված
		1.1.4.	օժանդակ շինություններ	13-14 դդ.		համալիրի հս կողմում, ավերված
		1.1.5.	գերեզմանոց	9-17 դդ.		վանքից 150 մ ամ, թեք բլրալանջին
		1.1.5.1.	խաչքար	9-10 դդ.		թեթևակի հողմնահարված, տեղահանված
		1.1.5.2.	խաչքար	9-10 դդ.		խիստ հողմնահարված, տեղահանված
		1.1.5.3.	խաչքար	9-10 դդ.		պոչուկը ջարդված, հողմնահարված, տեղահանված
		1.1.5.4.	խաչքար	9-10 դդ.		ստորին մասը ջարդված, տեղահանված
		1.1.5.5.	խաչքար	9-10 դդ.		հողմնահարված, տեղահանված
		1.1.5.6.	խաչքար	9-10 դդ.		տեղահանված
		1.1.5.7.	խաչքար	10-11 դդ.		թեթևակի հողմնահարված, տեղահանված
		1.1.5.8.	խաչքար	10-11 դդ.		թեթևակի հողմնահարված, տեղահանված
		1.1.5.9.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված
		1.1.5.10.	խաչքար	11-12 դդ.		ելուստը ջարդված, տեղահանված
		1.1.5.11.	խաչքար	1197 թ.		եզրերը թեթևակի ջարդված, արձանագիր (12 տող)
		1.1.5.12.	խաչքար Վարդանի	1197 թ.		տեղահանված
		1.1.5.13.	խաչքար	12 դ.		տեղահանված
		1.1.5.14.	խաչքար	12-13 դդ.		Երկատված երկայնքով, աջ կեսը չի պահպանվել, արձանագիր:
		1.1.5.15.	խաչքար	12-13 դդ.		ելուստն ու ձախ կողը ջարդված
		1.1.5.16.	խաչքար	12-13 դդ.		Երկատված, ստորին կեսը չի պահպանվել:
		1.1.5.17.	խաչքար	12-13 դդ.		Երկատված, վերին հատվածը չի պահպանվել:
		1.1.5.18.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, հողմնահարված
		1.1.5.19.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
		1.1.5.20.	խաչքար	12-13 դդ.		վերին աջ անկյունը ջարդված
		1.1.5.21.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մամռապատ, արձանագիր, պատվիրատուներ՝ Դավիթ և Գրիգոր
		1.1.5.22.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, արձանագիր, պատվիրատուներ Մաթեոս և Գերսամբ քահանաներ
		1.1.5.23.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
		1.1.5.24.	խաչքար Շիրկանի	1213 թ.		տեղահանված
		1.1.5.25.	խաչքար Մխիթար քահանայի	1213 թ.		տեղահանված
		1.1.5.26.	խաչքար Պետրոսի	1215 թ.		
		1.1.5.27.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված
		1.1.5.28.	խաչքար	15-16 դդ.		արձանագիր, երկատված, տեղահանված

2. Արջանոց գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՐՋԱՆՈՑ»	8-17 դդ.	Ուրցաձորից 35 կմ ան	ալպիական մարգագետինների հատվածում
	1.1.			գերեզմանոց	9-16 դդ.		գյուղատեղիի կնտ, բլրի վրա
		1.1.1.		խաչքար	14-15 դդ.		գյուղատեղիի փլատակների մեջ, տեղահանված
		1.1.2.		խաչքար	15-16 դդ.		թմբի վրա, տեղահանված
		1.1.3.		խաչքար	15-16 դդ.		տեղահանված
		1.1.4.		խաչքար	15-16 դդ.		երկատված, տեղահանված
		1.1.5.		խաչքար	15-16 դդ.		վերին աջ հատվածը չի պահպանվել
		1.1.6.		տապանաքար	1451 թ.		գյուղատեղիի փլատակների մեջ, տեղահանված

3. Ելիջա գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԵԼԻՋԱ»	18-19 դդ.	Գառնիից 7-8 կմ ան	Լքվել է 1950 թ.: Ազատ գետի կիրճի աջ ափին, Միլիի ձորում	

4. Հավուց թառ գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԽԱՉՔԱՐ ՀԱԿՈՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻ	1278 թ.	Գառնի-Հավուց թառ ճանապարհին		ուղղանկյուն պատվանդանին, հողմնահարված
2.				ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	Գառնի-Հավուց թառ ճանապարհի եզրին, Հավուց թառի համալիրից 300 մ հեռու		
3.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀԱՎՈՐՑ ԹԱՌ	11-18 դդ.	Գառնիից 12 կմ ան		
	3.1.			Եկեղեցի ս. Ամենափրկիչ	13 դ.			համալիրի ամ կողմում, բլրի վրա, կիսավեր
		3.1.1.		գերեզմանոց	12-15 դդ.			Եկղ-ցու ամ, հս և հս-ան կողմերում
			3.1.1.1.	խաչքար	13 դ.			Եկղ-ցու հվ-ամ անկյան մոտ, պատվանդանին
			3.1.1.2.	խաչքար	13 դ.			Եզրերը կոտրված, հողմնահարված, գեր-ոցի հս մասում
			3.1.1.3.	խաչքար	13 դ.			Եկղ-ցու ամ պատի տակ, ջարդած 3 մասի
			3.1.1.4.	տապանաքար	12-13 դդ.			գեր-ոցի հվ մասում, քանդակները հողմնահարված
			3.1.1.5.	տապանաքար Աբրահամի	12-13 դդ.			արձանագրությունը հողմնահարված
			3.1.1.6.	տապանաքար	12-13 դդ.			գեր-ոցի հս մասում, արձանագիր, արձանագրությունը (3 տող) հողմնահարված
			3.1.1.7.	տապանաքար	12-13 դդ.			գեր-ոցի կնտ-ում, արձանագիր, արձանագրությունը` հողմնահարված
			3.1.1.8.	տապանաքար պարոն Կուկորի	1246 թ.			արձանագրությունը` հողմնահարված
		3.1.2.		մատուռ ս. Կարապետ	13 դ.			Ավերակ, Եկղ-ցու հվ կողմում, պահպանվել է միայն հս պատը:

	3.1.3.	մատուռ	13 դ.		եկդ-ցու և ս. Կարապետ մատուռի միջև
	3.1.4.	մատուռ	13 դ.		ավերակ՝ ծածկված փլատակներով
	3.1.5.	մատուռ	13 դ.		եկդ-ցու հվ-ամ կողմում, բլրալանջին, կիսաշեն
3.2.		եկեղեցի	1721 թ.		համալիրի կնտ-ում, ավերակ գավթի հս կողմում պատվիրատու՝ Աստվածատուր կաթողիկոս
	3.2.1.	խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ավագ խորանում, եզրերն ու քանդակները ջարդված
	3.2.2.	խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ավագ խորանի որմնախորշի մեջ
	3.2.3.	խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ամ ճակատին
	3.2.4.	խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ամ ճակատի հս որմնախորշի մեջ
	3.2.5.	խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ամ ճակատի հվ որմնախորշի մեջ
	3.2.6.	խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու հվ պատի մեջ, վերին ձախ անկյունը ջարդված
	3.2.7.	խաչքար	13 դ.		ազուցված հվ պատին արտաքուստ
	3.2.8.	խաչքար	13 դ.		ազուցված հվ պատին արտաքուստ
	3.2.9.	խաչքար	13 դ.		ազուցված հվ պատին արտաքուստ
	3.2.10.	խաչքար	13 դ.		հս-ամ անկյան մոտ, կանգնեցված գետնին
	3.2.11.	խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու հս պատի մոտ, կանգնեցված պատվանդանին
	3.2.12.	խաչքար	14-15 դդ.		ազուցված հվ պատին արտաքուստ, ծայրերը ջարդված
	3.2.13.	խաչքար	14-15 դդ.		ազուցված հվ պատին արտաքուստ
3.3.		գավիթ	13 դ.		համալիրի կնտ-ում, ավերակ վիճակում
	3.3.1.	խաչքար Աստվածատուրի	13 դ.		գավթի ներսում
	3.3.2.	խաչքար	13 դ.		գավթի ներսում, կանգուն
	3.3.3.	խաչքար	13 դ.		գավթի հվ-ամ անկյան մոտ, կիսով հողի մեջ
	3.3.4.	խաչքար	13 դ.		գավթի ներսում
3.4.		դամբարան	13 դ.		համալիրի կնտ-ում, գավթի աե ճակատին կից, կիսավեր
3.5.		մատուռ ս. Կարապետ	1213 թ.		համալիրի աե կողմում, թեք սարալանջին
	3.5.1.	խաչքար	13 դ.		մատուռի հվ-ամ անկյան մոտ, կանգնեցված գետնին, եզրերը ջարդված
	3.5.2.	խաչքար	13 դ.		մատուռի հս կողմում, ընկած
	3.5.3.	խաչքար	13 դ.		մատուռից 15 մ հս, կանգուն
3.6.		քարավանատուն	17-18 դդ.		հվ պարսպի մեջ
3.7.		օժանդակ շինություններ	17-18 դդ.		համալիրի հս-ամ անկյունում
	3.7.1.	խաչքար	13 դ.		օգտագործված է որպես մուտքի վերնամասի քար, պահպանվել է ձախ կեսը
3.8.		պարիսպ	17-18 դդ.		

		3.8.1.		խաչքար	11-12 դդ.		ան պարսպի շարվածքում, արտաքուստ, ջարդված 2 կեսի
		3.8.2.		խաչքար Հասանի	1081 թ.		ազուցված ան պատին, մուտքի մոտ
		3.8.3.		խաչքար	13 դ.		գլխ. մուտքի մոտ, բակի կողմում
		3.8.4.		խաչքար	13 դ.		հվ պարսպապատի վրա, պահպանվել է վերին կեսը
		3.8.5.		խաչքար	15 դ.		ան պարսպապատին, բակի կողմից, արձանագիր, հողմնահարված
		3.8.6.		խաչքար	1473 թ.		ան պարսպապատին, բակի կողմից. կազմող՝ Փբոզ
		3.8.7.		խաչքար	1476 թ.		բակի կողմում, կազմող՝ Դավիթ
		3.8.8.		խաչքար Մանվել աբեղայի	1584 թ.		հվ պարսպապատին, մուտքից վեր
		3.8.9.		տապանաքար	1301 թ.		ամ պարսպապատին, բեկոր
3.9.				խաչքար	12-13 դդ.		վանքի բակում, գլխ. եկդ-ցուց ամ, անկյունները ջարդված
3.10.				խաչքար	13 դ.		վանքի բակում, գլխ. եկդ-ցուց հս-ամ, կանգուն
3.11.				խաչքար	13 դ.		վանքի բակում, գլխ. եկդ-ցում ամ, եզրերը ջարդված
3.12.				խաչքար	13 դ.		գլխ. եկդ-ցու հս-ամ անկյան մոտ, կանգնեցված ուղղանկյուն պատվանդանին, վերնամասը ջարդված
3.13.				խաչքար ս. Սարգիս	13 դ.		համալիրի հվ մուտքից մոտ 150 մ հվ, կենտրոնից ջարդված 2 մասի
3.14.				խաչքար	13 դ.		համալիրի հվ-ան կողմում, մատուռի մոտ, որմնափակ, արձանագիր, կիսավեր
3.15.				խաչքար	13 դ.		Որմնափակ խաչքարի մոտ, համալիրի հվ-ան անկյունում, ջարդված, պահպանվել է վերին մասը:
3.16.				խաչքար	15-16 դդ.		գլխ. եկդ-ցուց ամ, անկյունները և ստորին մասը ջարդված
3.17.				խաչքար	16-17 դդ.		վանքի գլխ. մուտքի աջ կողմում, խիստ հողմնահարված

5. Վանք գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԱՆՔ»	11-14 դդ.	Գառնիից 12 կմ ան		Գյուլատր գյուղատեղիից 2 կմ հս-ան
	1.1.			գերեզմանոց	12-14 դդ.			
		1.1.1.		խաչքար	13 դ.			տեղահանված, կանգնեցված գլխիվայր
		1.1.2.		խաչքար	13-14 դդ.			հենած ավերակ շենքի պատին, շրջված դիրքով
		1.1.3.		խաչքար	13-14 դդ.			արձանագիր, տեղահանված, ստորին գրեթե կեսը ջարդված, հողմնահարված